

DEBATT

Redaktör Carina StenSSon Bitr redaktör Carl-Johan Bilkenroth

Debattredaktionen debatt@svd.se Telefon 08-13 51 49

Webb: SvD.se/debatt Twitter: twitter.com/SvDDebatt Facebook: SvD Debatt

Debatt | It-skandalen

→ SvD.se

Risk att fel lärdomar dras av it-skandalen

Det råder viss begreppsförvirring i medie-rapporteringen om Transportstyrelsens outsourcing. Detta skapar en uppenbar risk att fel lärdomar dras från det inträffade, och det är nu dags att reda ut begreppen, skriver advokat David Frydinger.

SvD.se/debatt

Kan president Trump starta ett kärnvapenkrig?

Utvecklingen kring Nordkoreas kärnvapen är oroande. Under vilka förhållanden kan Donald Trump tänkas använda kärnvapen mot Nordkorea? Detta är en svår fråga att besvara, men jag skall ändå göra ett försök, skriver professor Jan Hallenberg.

De senaste veckorna har retoriken från Nordkoreas och USA:s båda ledare blivit alltmera krigisk. Båda parter hotar varandra med kärnvapenattacker med förfärande konsekvenser om inte motparten ändrar sitt beteende. I det auktoritära Nordkorea är det klart att diktatorn Kim Jong-Un har makten att själv beordra en kärnvapenattack. Har USA:s president liknade maktbefogenheter över landets kärnvapen? Svaret på denna fråga är ja, presidenten har den konstitutionella makten att själv avgöra om USA skall använda kärnvapen.

Maktfördelningen i Förenta staterna regleras i landets konstitution från 1787. Enligt denna har kongressen rätten att förklara krig, vilket är det formella sättet att traditionellt inleda krigshandlingar. Förenta staternas kongress har dock bara förklarat krig fem gånger under landets historia. I praktiken har en annan bestämmelse i författningen blivit mer styrande över rätten att inleda krigshandlingar: bestämmelsen som stadgar att presidenten är "överbefälhavare över armén och flottan".

Utgående från denna maktbefogenhet har amerikanska presidenter vid hundratals tillfällen använt militära medel. Det som är allra viktigast är att presidenter i USA:s stora krig – som första och andra världskriget, Koreakriget, Vietnamkriget och Irakkriget – själva verkligen har fungerat som överbefälhavare och att de sålunda har fattat de avgörande militära besluten. Det var president Harry S Truman själv som sommaren 1945 fattade besluten om att USA skulle använda kärnvapen i slutet av andra världskriget mot städerna Hiroshima och Nagasaki i Japan.

Efter det andra världskriget var det etablerat att USA:s president i praktiken direkt ledde de amerikanska militära styrkorna. Några år efter det andra världskriget inleddes det kalla kriget, en världsomspännande kamp om internationell makt och inflytande mellan USA och dåvarande Sovjetunionen. Dessa båda länder utvecklade med tiden alltmer avancerade och dödliga kärnvapen som kunde avfyra när som helst med en succesivt allt större precision. Den situation som

då uppkom kallades för terrorbalansen. Båda parter visste att om den ena parten inledde ett kärnvapenkrig skulle den andra parten ha tillräckligt med tid för att slå tillbaka på ett sätt som var förödande även för den först anfallande parten. Medvetenheten om de förfärliga konsekvenser ett kärnvapenkrig skulle leda till avhöll båda parter från att inleda ett sådant krig, om nu någonsin sådana seriösa planer fanns. För att kunna upprätthålla tillståndet, som kallades ömsesidigt garanterad förstörelse, uppbyggdes på den amerikanska sidan ett väldigt maskineri där USA dels har stora kärnvapenstyrkor, stationerade på flera



Sydkorea och Japan kan komma att skaffa sig kärnvapen.

ställen i världen, dels har omfattande radar-system för att följa vad eventuella motparter har för sig vad gäller kärnvapen och dels har ett system för att de informationer som inhämtas kan länkas in i den politiska apparaten. På toppen av denna apparat sitter presidenten. Han har ständigt i sin närhet en militär adjutant som har tillgång till de nukleära kommunikationssystemen i något som kallas the nuclear football. Presidenten har dessutom ständigt tillgång till the biscuit (ungefär "kakan") där de unika koder som bara presidenten har för att inleda kärnvapenkriget finns lagrade. Det nukleära systemet ansågs i USA nödvändigt för att garantera den strategiska stabiliteten under det kalla kriget. Det har veterligen inte ändrats sedan dess.

Trots att kärnvapenfrågor diskuteras mindre i dag än under det kalla kriget, och trots att antalet kärnvapenladdningar i världen är betydligt mindre, består de väsentligaste beståndsdelarna i det nukleära avskräckningssystemet. Kärnvapenfrågan blir ytterst sällan direkt akut i våra dagar mellan de två supermakterna på kärnvapensidan, USA och Ryssland. Men nu har Nordkoreas

Vad/var | Ämnet

7. Citat Sueca Hd regular 15 punkter på 17 punkters kägel centrerat.



Förnamn Efternamn om xxxx. Styckeformat 7. Citat förklaring.

Foto: Erik Simander/TT

Slutreplik | Digitalisering

Det viktiga är rätten att få avbilda

Att ha lagstiftning som begränsar hur det offentliga rummet kan delas digitalt begränsar yttrandefriheten och möjligheten för alla att ta del av och lära om våra gemensamma platser. Det skriver företrädare för Wikimedia i en slutreplik.

SvD.se/debatt



President Donald Trump har den konstitutionella makten att själv avgöra om USA skall använda kärnvapen, skriver Jan Hallenberg. Foto: Pablo Martinez Monsivais/AP (överst), pressbild, AP

agerande och USA:s respons på detta på nytt fört upp dessa frågor högst upp på den internationella agendan.

Under vilka förhållanden kan då president Trump tänkas verkligen använda kärnvapen mot Nordkorea? Detta är en svår fråga att besvara, men jag skall ändå göra ett försök. Det mest konkreta hot som någon av parterna hittills riktat mot den andre i denna kris: Nordkoreas hot att sända fyra missiler mot vattnet utanför den amerikanska ön Guam i Stilla havet kan kopplas till risken för kärnvapenkrig. Det finns åtminstone två orosmoment här. Det ena är att USA med all säkerhet kommer att försöka skjuta ned de nordkoreanska missilerna om de kommer för nära Guam med något av flera försvarssystem mot missilattacker. Vad gör Nordkorea om USA skjuter ned två eller tre av dessa missiler? Vad gör USA om en av de nordkoreanska missilerna faller ned verkligt nära Guam? I det senare fallet är det tänkbart att USA svarar med konventionella attacker mot Nordkoreanska baser. Vad gör Kim Jong-Un då?

Det andra förhållandet som kan leda till kärnvapenkrig är att USA under president Trump inte kan acceptera att Nordkorea skaffar sig interkontinentala ballistiska missiler som kan attackera USA. Den dag det är absolut fastslaget att Nordkorea har denna förmåga, och den dagen verkar relativt nära, vad gör president Trump då?

Vad betyder detta på längre sikt, om krisen rinner ut i sanden utan att det blir några krigshandlingar? Utvecklingen kring Nordkoreas kärnvapenkapacitet är oroande även på lång sikt. Om Nordkorea får och behåller en kärnvapenkapacitet med global räckvidd, och om USA visar sig oförmöget att hantera detta, ökar risken tydligt för att länder som Sydkorea och Japan kan komma att skaffa sig kärnvapen. Sker detta senare riskerar anden att komma ur flaskan och kärnvapen sprida sig till ytterligare stater som till exempel Egypten och på sikt troligen också Iran.

Jan Hallenberg

professor i statsvetenskap, senior forskningsrådgivare, Utrikespolitiska institutet

→ SvD.se



"Vi kan inte blunda för kärnvapenhotet"

6 augusti: "En grupp Nobelpristagare med flera bedömer kärnvapenhotet som det värsta på 56 år. Sverige har nu flera möjligheter att agera internationellt", skriver flera debattörer.

SvD.se/debatt